

Programma Urgenda regiotour Zuid-Holland versie 1-3

Dinsdag 4 t/m vrijdag 7 maart 2014

Urgenda is de nationale actie-organisatie voor innovatie en duurzaamheid. Onze missie is Nederland sneller duurzaam maken. Dat doen we samen met bedrijven, overheden, maatschappelijke organisaties en particulieren. Aan de hand van een concreet actieplan, een strategische lange termijn visie én de Urgenda projecten, willen we laten zien dat het kán. Dat duurzaamheid niet alleen hard nodig is, maar ook leuk en inspirerend!. Overal in Nederland zoeken we duurzame initiatieven en kijken we waar de kansen of belemmeringen liggen voor opschaling.

Van dinsdag 4 t/m vrijdag 7 maart is Urgenda te gast in Zuid-Holland. Op tal van plekken laten we, samen met een heel aantal Zuid-Hollandse organisaties, zien wat er allemaal gebeurt op het gebied van duurzaamheid. Van het verkorten van voedselketens tot innovatieve energieoplossingen zoals geothermie. Van de biobased economy tot autodelen en een Countdown. Van de Zuidplas tot Goeree-Overflakkee. Van groot tot klein. Ondernemers, gemeenten, bewoners, studenten: ze komen allemaal aan bod!

We touren met elektrische- en hybride auto's door de regio met het Urgenda-team en -bestuur, diverse experts, diverse Zuid-Hollandse bestuurders, wethouders, ondernemers, maar ook overige geïnteresseerden.

CO2NTDOWN DOELEN 2020 (vanaf 2013)

1. 50 bedrijven verminderen 20% CO2
2. 50 gemeenten verminderen 20% CO2
3. 500.000 huizen zijn energie-neutraal gerenoveerd
4. 500.000 elektrische voertuigen in 2020

Help mee! Wij zoeken:

- Grote bedrijven met veel uitstoot in Zuid-Holland
- Gemeenten in Zuid-Holland
- Opschalingsacties voor energie-neutrale huizen in Zuid-Holland
- Bedrijven die elektrisch willen gaan rijden

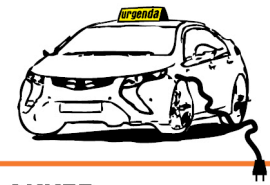
Kijk voor het laatste, volledige programma op www.urgenda.nl. Interesse om een dag mee op stap te gaan of ideeën over een initiatief dat we echt niet mogen missen? Stuur een mailtje aan marja.cottaar@urgenda.nl Mail voor meer informatie over de Regiotour naar projectleider annelies.bol@urgenda.nl

Van elke tourdag maken we korte filmpjes die we verspreiden via Twitter en Facebook en te bekijken op YouTube.com/urgenda, www.urgenda.nl/regiotour en de sites van onze partners.

Urgenda werkt voor de organisatie van de Regiotour o.a. samen met:

- Provincie Zuid-Holland
- Gemeente Rotterdam
- Gemeente Den Haag
- Gemeente Goeree-Overflakkee
- Gemeente Zuidplas
- Gemeente Delft

[De laatste versie van het tourprogramma staat op www.urgenda.nl/Regiotour](http://www.urgenda.nl/Regiotour)

CO2NTDOWN DOELEN 2020 (vanaf 2013)

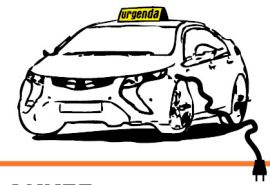
1. 50 bedrijven verminderen 20% CO2
2. 50 gemeenten verminderen 20% CO2
3. 500.000 huizen zijn energie-neutraal gerenoveerd
4. 500.000 elektrische voertuigen in 2020

Help mee! Wij zoeken:

- Grote bedrijven met veel uitstoot in Zuid-Holland**
Gemeenten in Zuid-Holland
Opschalingsacties voor energie-neutrale huizen in Zuid-Holland
Bedrijven die elektrisch willen gaan rijden

Programma dinsdag 4 maart (Zoeterwoude)

- 19.30 uur   **Countdown avond grote bedrijven (countdown doel 1)**
Avondsessie met o.a. Heineken en 10-20 overige Zuid-Hollandse grote bedrijven. Gedeputeerden Han Weber en Govert Veldhuijzen zijn hierbij aanwezig. Op deze avond worden door diverse bedrijven korte duurzame inspiratie pitches gehouden.
- 19.15 uur   Inloop met koffie, thee en lekkers
19.30 uur   Welkomstwoord door Martin Pozsgay van Heineken
19.32 uur   De CO2 Countdown - toelichting van Marjan Minnesma (directeur Urgenda) over het hoe en waarom van dit initiatief.
- Diverse bedrijven vertellen als inleiding over hun duurzame acties en ambities:
- 19.40 uur   Heineken over oa de 'Case Groene Cirkels' met Jan Kempers, Maarten van Veluw en gedeputeerde Govert Veldhuijzen
19.50 uur   Lidl door Marlijn Somhorst
19.55 uur   Ernst & Young door Erik Kamphuis
20.00 uur   KPN door Marga Blom
- 20.05 uur   Discussie met alle bedrijven over het verduurzamen van bedrijfsvoering. Wat kunnen we van elkaar leren en hoe kunnen we samen sneller? De avond staat in het teken van inspiratie!
- 21.00 uur   Borrel met lokale hapjes
- Locatie: Heineken, Burgemeester Smeetsweg 1, Zoeterwoude (vanaf parkeerterrein doorrijden naar 'De Hooiberg')

CO2NTDOWN DOELEN 2020 (vanaf 2013)

1. 50 bedrijven verminderen 20% CO2
2. **50 gemeenten verminderen 20% CO2**
3. 500.000 huizen zijn energie-neutraal gerenoveerd
4. 500.000 elektrische voertuigen in 2020

Help mee! Wij zoeken:

- Grote bedrijven met veel uitstoot in Zuid-Holland
Gemeenten in Zuid-Holland
Opschalingsacties voor energie-neutrale huizen in Zuid-Holland
Bedrijven die elektrisch willen gaan rijden

Programma woensdag 5 maart (Pijnacker - Zuidplaspolder - Rotterdam)

09.00 uur **Bezoek kas met geothermie in Pijnacker**

In de innovatieve kas bij Duijvestijn Tomaten in Pijnacker wordt al enige tijd geothermie gebruikt. Geothermie is de energie in de vorm van warmte die in de bodem zit opgeslagen. Wij nemen een kijkje en zoomen in op de opschalingskansen voor geothermie. Welke technische, sociale en juridische uitdagingen zijn er nog te nemen? Hoe kunnen we ook een concrete koppeling maken met woonwijken?
Locatie: Duijvestijn Tomaten, Overgawuwseweg 46a, 2641 NG Pijnacker (inloop 8.45 uur)

11.00 uur **Inspiratie-sessie Duurzame kansen in de Zuidplaspolder**

In 4 sessies zal worden gesproken over concrete kansen voor de Zuidplaspolder op gebied van:

1. **Benutten van (aard&rest) warmte** - geïnspireerd door het ochtendbezoek praten we verder. Wat zijn de mogelijkheden in de Zuidplaspolder?
2. **Duurzame landbouw op natte veengrond** - Wat zijn de mogelijkheden?
3. **Benutten groen afval en biomassa** - aanhakend op het verhaal van Heineken en Van Uden (avond 4 maart) kijken we verder naar mogelijkheden.
4. **Duurzame initiatieven en energie opwekken -> coöperatief samenwerken!** Denk aan het gezamenlijk realiseren van een zonneveld of eigen kleine windmolen; benutten van warmte voor én voor bedrijven; oprichten van lokale energie coöperatie.

O.a. aanwezig zijn: ondernemers, kaseigenaren, experts op gebied van geothermie, biomassa, gebiedsontwikkeling, gemeente Zuidplas, (wijk)bewoners, woningbouwprojecten, PMZ (Platform Mooi Zuidplas), Provincie en Urgenda. We gaan zoeken en hopen dat de juiste partijen elkaar kunnen vinden tijdens de deelsessies!
Locatie: Willem Alexander Roeibaan, Nely Gambonplein 1, 2761 EH, Zevenhuizen (LET OP voor navigatie: Zuid Einde 14, Zevenhuizen – daar de polder in, naar rechts en 1,5 km doorrijden)

14.00 uur **Rotterdams ronde met boot**

Over het Rotterdamse water me oa. een bezoek aan de 'stoompijp' en een kijkje op de RDM campus. De RDM campus is het Innovation Dock in Heijplaat dat in een monumentale industriële hal van 23.000m2 ligt. Het is een samenwerking tussen Albeda College, Hogeschool Rotterdam en het Havenbedrijf Rotterdam.
Locatie: Uit je eigen Stad, Marconistraat 39, 3029 AG Rotterdam (in- en uitstaptelek boot)

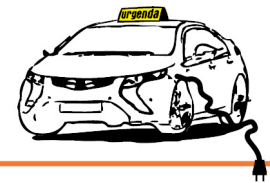
18.00 uur **Countdown & Quickwins voor Zuid-Hollandse gemeenten (countdown doel 2&3)**

18.00 - 19.00 uur	Eten van de toekomst - proef de korte ketens
19.00 - 19.30 uur	Hoe kunnen we meer met regionale voedselketens werken? Koplopers als 'Uit je eigen stad' en 'Willem&Drees' vertellen. Haak als gemeente ook aan!
19.30 - 19.45 uur	Ondertekening Countdown door diverse gemeenten.
19.45 - 20.15 uur	Energiek Leiden vertelt over hun aanpak op gebied van woningen verduurzamen. Hoe kunnen we opschalen? Hoe maken we dit concreter?

Tot welke Quickwins gaan we vanavond komen?

Locatie: Uit je eigen Stad, Marconistraat 39, 3029 AG Rotterdam

21.00 uur **Rijden naar overnachting op Goeree-Overflakkee**

C02NTDOWN DOELEN 2020 (vanaf 2013)

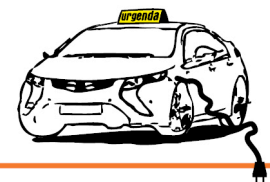
1. 50 bedrijven verminderen 20% CO2
2. 50 gemeenten verminderen 20% CO2
3. **500.000 huizen zijn energie-neutraal gerenoveerd**
4. 500.000 elektrische voertuigen in 2020

Help mee! Wij zoeken:

- Grote bedrijven met veel uitstoot in Zuid-Holland
- Gemeenten in Zuid-Holland
- Opschalingsacties voor energie-neutrale huizen in Zuid-Holland**
- Bedrijven die elektrisch willen gaan rijden

Programma donderdag 6 maart (Goeree-Overflakkee - Den Haag)

- 09.15 uur **Op elektrische scooters over het eiland Goeree-Overflakkee**
Tijdens een scootertocht over de Brouwersdam krijgen we uitleg over de getijdecentrale en energieke dam.
Locatie: Brouwersdam Zeil & Surfcentrum, Ossenhoek 1, 3253 MH Ouddorp (inloop 9.00 uur)
- 11.00 uur **Bezoek aan Zorgboerderij Mekkerstee**
De Mekkerstee is een grote zorgboerderij, produceert diverse biologische producten van geitenmelk (kaas en ijs) en was genomineerd voor de Ekoland Innovatieprijs 2013. Zie voor meer informatie www.demekkerstee.nl
Locatie: Mekkerstee, Hofdijksweg 34, 3253 KB Ouddorp
- 12.00 uur **Pitch: Goeree-Overflakkee als oplossing van de randstad!**
Tijdens de lunch (pannenkoeken) op de Mekkerstee zal gemeente Goeree-Overflakkee een aanbieding doen richting diverse partijen. Kan Goeree 'de batterij' zijn voor andere delen van Zuid-Holland? Kan er mogelijk een duurzame eilandencoalitie worden 'gesmeed' met bijvoorbeeld Texel, Samsø of Schouwen-Duivenland als inspiratie voor een duurzame transitie?
Locatie: Mekkerstee, Hofdijksweg 34, 3253 KB Ouddorp
- 13.30 uur Vertrek richting Den Haag (we gaan met pondje over en rijden via het westland)
- 15.00 uur **Gluren bij je Groene Buren (countdown doel 3)**
Met Duurzaam Den Haag en de gemeente Den Haag bezichtigen we koplopers die hun huis energie-neutraal hebben gemaakt. Hoe kunnen we opschalen naar 500.000 woningen in Nederland in 2020?
Locatie: [Kamvaren 61](#), Den Haag
- 16.30 uur **Warmte rotonde Zuid-Holland**
in Zuid Holland liggen unieke kansen voor een regionaal warmtenet. Er ligt een enorm potentieel aan aanbod van restwarmte uit de haven en warmte uit geothermische bronnen gecombineerd met een grote warmte vraag in kassen en in oude monumentale binnensteden die zich niet eenvoudig laten verduurzamen. Hoewel vele partijen zien, dat dit een efficiënte manier is om grote milieuwinsten te realiseren, komt het niet vanzelf tot stand. Hoe kunnen de ontwikkelingen worden versneld? En hoe kan optimaal worden ingespeeld op de belangrijkste peilers van een moderne businesscase: leveringszekerheid, redelijke prijzen, zelfvoorziening en verduurzaming. Samen met o.a. directeurs van EON, ENECO, de Provincie Zuid-Holland, de gemeente Den Haag, Haaglanden, Delft en het Programmabureau WK ZH en diverse experts op dit gebied praten we verder.
Locatie: WKC Centrale, De Constant Rebecqueplein, Den Haag

C02NTDOWN DOELEN 2020 (vanaf 2013)

1. 50 bedrijven verminderen 20% CO2
2. 50 gemeenten verminderen 20% CO2
3. 500.000 huizen zijn energie-neutraal gerenoveerd
4. **500.000 elektrische voertuigen in 2020**

Help mee! Wij zoeken:

- Grote bedrijven met veel uitstoot in Zuid-Holland
- Gemeenten in Zuid-Holland
- Opschalingsacties voor energie-neutrale huizen in Zuid-Holland
- Bedrijven die elektrisch willen gaan rijden**

Programma vrijdag 7 maart (Den Haag - Delft)

09.30 uur

Energietransitie Mobiliteit Zuid-Holland (countdown doel 4)

a. Over duurzaam aanbesteden met oa gedeputeerde Ingrid de Bondt

Gedeputeerde Ingrid de Bondt licht de plannen voor de energietransitie in mobiliteit in Zuid-Holland toe. Urgenda presenteert in kader van het Manifest Samen op Reis naar Beter OV (www.samenopreis.nu) nieuwe vormen van duurzaam aanbesteden in OV. We bespreken oa korte termijn pilots om bestaande buslijnen energieneutraal te maken waarbij ook een aantal koploperbedrijven op het gebied van verduurzaming van OV aanwezig zijn!

b. Hoe kunnen Zuid-Hollandse ondernemers hun medewerkers minder, anders en schoner laten reizen?

Urgenda gaat de discussie aan met ondernemers en de gedeputeerde over de volgende vragen: hoe bewegen we meer zakelijke reizigers om minder, anders en schoner te reizen met behoudt van de auto? Hoe kunnen we ondernemers en zakelijke reizigers bewegen MEER gebruik te maken van het OV? Wat kan de provincie als grootste investeerder in OV met publiek geld, in haar netwerk doen om meer ondernemers te stimuleren gebruik te maken van ander type vervoer? Urgenda geeft inzicht in concrete acties voor ondernemers, de nieuwste mobiliteitsregeling voor bedrijven, hoe je dit implementeert in je bedrijf en hoe je je medewerkers mee krijgt. Locatie: Provinciehuis Zuid Hollandplein 1, Den Haag (inloop 9.15 uur)

11.15 uur

Bezoek Zorghuis Energiestrijd & Therm IQ

Zorgorganisatie Florence doet in Den Haag met twee van haar zorghuizen mee aan de Energiestrijd Zorghuizen 2014. Van 21 december tot en met 21 maart gaan in totaal 16 zorghuizen door heel Nederland met elkaar de strijd aan om zoveel mogelijk energie te besparen, met behoud van comfort. Bij de eerste editie afgelopen winter, bespaarden 4 zorghuizen gemiddeld 15% op hun energierekening in vergelijking met dezelfde periode van het jaar ervoor, zonder investeringen! Tijdens het bezoek horen we wat zij concreet doen om de strijd te winnen en zal ThermIQ (www.thermiq.nl) laten zien hoe comfortabel infraroodpanelen in zorghuizen kunnen zijn! Locatie: 'Uitzicht', Zonnebloemstraat 383, Den Haag

13.00 uur

Bezoek Reinier de Graaf Gasthuis en Pharmafilter: op duurzame en milieuvriendelijke wijze verwerken van ziekenhuisafval en afvalwater

Veel medicijnen en daardoor hormonen komen terecht in het water, laten we daarom zuiveren bij de bron. Op diverse afdelingen van het ziekenhuis staan vermalers, de 'Tonto', in plaats van bedpanspoelers. De Tonto is een soort 'hollebolle Gijs' die o.a. biologisch afbreekbare po's en urinalen, specifiek ziekenhuisafval en overgebleven voedsel vermaalt. Via het bestaande rioleringsstelsel arriveren de materialen samen met afvalwater, onder meer afkomstig uit toiletten van de verpleegafdelingen, in het Pharmafilter. (www.pharmafilter.nl)

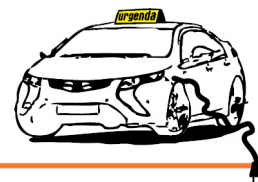
Locatie: Reinier de Graaf Gasthuis, Reinier de Graafweg 11, 2625 AD, Delft

14.30 uur

Green Village Koplopersmarkt op TU Delft

3Dprinters en vliegende LEDs? Op de Green Village van de TU Delft zijn deze en nog veel meer duurzame innovaties zichtbaar. Voor de tour worden 'kraamkamers' ingericht waarin een tiental wetenschappers en jonge koplopers de nieuwste innovaties laten zien. KH Prins Carlos en hoogleraar Ad van Wijk zullen vertellen over de Green Village! En gedeputeerde Rogier van der Sande is ook aanwezig.

Locatie: Van den Burghweg 1, 2628 CS Delft

ROTTERDAM • ZUIDPLAS • DEN HAAG • DELFT • GOEREE-OVERFLAKKEE

Meer informatie & aanmelding Tijden en activiteiten van dit programma kunnen nog wijzigen. Kijk voor de meest recente versie van het programma op www.urgenda.nl/regiotour. Voor meer informatie of aanmelden neem contact op met Annelies Bol, annelies.bol@urgenda.nl of **06-41252087**.